

Lördagen den 12 Mars 1870.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades två protokollsutdrag för den 10 och protokollet för den 5 dennes.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 10 dennes bordlagda nådiga Propositioner:
angående restitution till bolaget L. O. Smith & C:ni af erlagd tullverkningsafgift för icke tillverkad bränvin; samt
angående förnyadt förslag till aflöningsstat och till stater å öfriga utgifter och omkostnader vid tullverket för år 1871.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 7 och 10 dennes bordlagda Utlåtande N:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga förslag rörande de uti Riks-staten uppförda indelta ränteanslag samt indelta och oindelta spanmålsanslagen.

Föredrogs ånyo och bifölls Banko-Utskottets den 7 och 10 dennes bordlagda Memorial N:o 3, angående verkställd undersökning och granskning af Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning.

Föredrogs ånyo Andra Kammarens den 7 och 10 dennes bordlagda protokollsutdrag, N:o 121, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7, med anledning af Herr Sven Nilssons motion, N:o 210, angående vidtagande af åtgärder för att från Danmark utfä åtskilliga der befintliga handlingar och kartor.

Grefve Hamilton, Henning: Den skrifvelse till Kongl. Maj:t, som Andra Kammaren i denna fråga beslutat, kan visserligen i sig sjelf icke hafva några menliga foljder, men jag anhåller dock att få anföra några skäl, hvarför jag icke anser den lämplig. Det har blif-

vit föreslaget, att man skulle söka från Danmark utfå sådana i de Danska arkiverna förvarade handlingar, som angå något eller några af de Svenska landskap, som förr tillhört Danska riket, och kunde anses vara *af rikt*. Nu förhåller det sig så, att alla de handlingar, som röra de till Sverige afträdda provinserna och äro af stort intresse, redan blifvit till Sverige öfverlemnade och förvaras dels i Kammarkollegium och dels i vissa provinserns arkiver. Om Svenska Regeringen skulle vända sig till den Danska med begäran att utfå handlingar, så borde naturligtvis uppgifvas *hvilka* handlingar man önskade. I detta hänseende upplyser Utskottet endast, att handlingarne borde vara *af rikt*, men derom kunna tankarne vara delade, och i alla händelser är väl icke meningen, att hvarje handling, som kunde vara af vigt för en *enskild* person, skulle utlemnas, utan Utskottet har väl afsett handlingar, som äro af *allmän*, mera omfattande vigt. Det har hittills icke mött några svårigheter för Svenskar, som önskat att i Danska arkiverna taga kännedom af der förvarade handlingar, att utfå sådana, då de uppgifvit *hvilka* handlingar de önskat, och under den tid, jag hade den äran att representera Kongl. Maj:ts Regering i Köpenhamn, hände det ganska ofta, att Svenskar kommo öfver dit och anhöllo om mitt biträde för att utfå handlingar, af hvilka de trodde sig hafva gagn, eller för att efterse, om några så beskaffade handlingar funnos, vid hvilka tillfällen de Danska auktoriteterna alltid gingo dem med största beredvillighet till mötes. Men huru en så allmänt omfattande begäran som den här ifrågasatta skulle kunna af Svenska Regeringen framställas och af den Danska uppfyllas, kan jag icke förstå. Skulle denna Kammar, i likhet med den Andra, bifalla Utskottets förslag, ligger deri icke någon olycka, men något resultat kan enligt min tanke deraf icke vinnas, hvarföre jag anhåller om proposition på afslag.

Herr von Geijer: Vid förra riksdagen förevar denna fråga, då väckt af samme motionär som nu. Hans förslag antogs enhälligt af Andra Kammarerna och förkastades lika enhälligt af Första Kammarerna. Vid frågans handläggning här, kom jag icke att yttra mig, men afgaf några dagar efteråt en reservation, deri jag vitsordade att åtminstone för min hemort och sannolikt många andra orter i de conquetterade provinserna vore det en fördel att de ifrågavarande handlingarne blefvo inom riket tillgängliga. Särskildt framhöll jag en omständighet, som gaf mig anledning förmoda, att Danska regeringen skulle med största beredvillighet uppfylla en från Sverige framställd önskan om handlingarnes utbekommande. Jag omnämnde nemligen hursom Konung Carl Johan, hvilken från Bayern bekommit en mängd handlingar angående de Skandinaviska rikena, hvilka under de lithurgiska striderna på 1500-talet bortförts af flyktande prelater, förärat Fredrik VI den del af dessa handlingar, som angick Danmark, samt att Fredrik VI, till gengäld härför, utfärdade ett reskript till Danska geheimearkivet, att der förvarade äldre handlingar, som kunde vara af särskild vigt för Sverige, skulle uttagas och hitsändas. Tjenstemännen i arkivet, som ogera ville släppa handlingarne från sig, invände emellertid att de först måste förtecknas, och så råkade saken i glömska.

Nu vill jag icke uppehålla Kammaren längre, men hemställer, att, då någon olägenhet icke synes kunna uppstå af att Kammaren godkänner hvad Medkammaren två gånger enhälligt antagit. Kammarren bifaller Utskottets förslag.

Herr Rydin: På de skäl, som blifvit af Grefve Hamilton anförda, får jag i motsats till den siste värde talaren yrka afslag å Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts N:o 4 ifrågavarande Betänkande. Då en så beskaffad fråga som denna skall blifva föremål för Regeringens åtgärd, är det naturligaste sättet, att den, som är intresserad för denna fråga, som rör en särskild provins, vänder sig till vederbörande *landsting* och anhåller om dess framställning till Regeringen om medverkan för ändamålets vinnande, hvarjemte ett närmare bestämmande om hvad som afses bor ega rum. Så har här icke skett, utan motionären har för andra gången helt lösligt framkastat sitt förslag och, sedan ett Tillfälligt Utskott funnit det oskyldigt, har Andra Kammarren antagit detsamma, hvarvid man uraktlätit att betänka betydelsen i internationellt hänseende af en sådan skrifvelse, som den föreslagna. I hvilka ordalag Riksdagen än må affatta en skrifvelse sådan som denna, som rör en grannstats skyldigheter, måste denna alltid uppfatta en dylik skrifvelse såsom en opinionsyttring af Representationen, innebärande en påminnelse liksom om grannstaten ej iakttog den comitas gentium, som folkrätten bjuder. En sådan påminnelse är dessutom, hvad Danmark beträffar, alldeles obehöflig, ty hvar och en, som forskat i arkiverna derstädes, vet, att man såväl i geheimearkivet som öfriga arkiver med största beredvillighet tillmötesgått den, som der velat inhemta några upplysningar. Utskottets hemställan, att man skulle söka utfå sådana handlingar, som kunde anses vara *af någon vikt*, är derjemte svärfvande. Det hade väl varit skäl att närmare bestämma detta uttryck och angifva, om de handlingar, som skulle erhållas, borde vara af historisk, politisk eller kameral vikt eller af *hvad* slags beskaffenhet de skulle vara, för att de skulle affordras Danmark. Till följd af Danmarks rättighet öfver sina arkiv kan dessutom ej handlingarne alltid i original erhållas, utan det måste ske genom afskrift. Då man i Norge ville förskaffa sig de i Danmark förvarade handlingar, som rörde Norges förhållanden, förfor man på det sätt, att man lät riksarkivarien eller någon annan riksarkivets tjänsteman mot särskildt, af Stortinget beviljadt anslag, uppehålla sig i Danmark och studera hvilka handlingar kunde för Norge vara af vikt. Så borde äfven här i förvarande fall förfaras. Men för att vinna detta ändamål erfordras anslag och något förslag derom innehåller ej motionen, hvidan såsom ytterligare skäl emot bifall tillkommer, att man, i frågans nuvarande outhärliga skick, icke vet hvarifrån kostnaderna därför skola tagas.

Herr Nordström: För min del kommer jag till samma slut, som den sednaste talaren. Den omständigheten, att de Skånska provinserna m. fl. blifvit afträdda och öfvergått från Danmarks under Sveriges herravälde, förändrar ej ifrågavarande handlingars och dokumenters

kumenters karakter, att tillhöra Danmarks historia för den tid, som föregick afträdandet. Hade de ansetts böra åtfölja de eröfrade provinserna, såsom närmast berörande förhållandena inom dessa, var rätta tiden inne att ställa anspråk derpå, då de fredstraktater afslötos, som bestående de nämnda provinsernas framtida ställning. De handlingar, som icke då reklamerades, förblefvo derefter Danmarks egendom, och ändring i detta förhållande kan endast genom ömsesidig, frivillig öfverenskommelse tillvägbringas. Andamålet kan emellertid äfven vinnas på ett mycket enklare sätt, nemligen genom ombesörjande af vederbörligen verifierade afskrifter af originalhandlingarne, och med de liberala åsichter, som i nyare tider gjort sig öfverallt, och således äfven i Danmark, gällande om de offentliga arkivens tillgänglighet äfven för främmande länders forskare i olika riktningar, blir anskaffandet af så beskaffade afskrifter hufvudsakligen endast en penningefråga, hvars pekuniära lösning måste blifva olika, allt efter som det må vara Staten eller enskilde, för hvilka en tillförlitlig kännedom af dessa handlingars innehåll i främsta rummet är ett behof. Jag förenar mig med dem, som talat för afslag å Betänkandet.

Grefve Manderström: Äfven vid sednaste riksdag väcktes en motiou i detta ämne inom Andra Kammaren. Det för dess behandling tillsatta Tillfälliga Utskottet åberopade då till stöd för sitt tillstyrkande innehållet af traktaten i Roeskilde 1658. Jag finner att Utskottet denna gång icke gjort något sådant åberopande, och detta synes mig hafva varit särdeles välbetäckt, då, efter mer än tvänne århundradens forlopp, det hvarken är brukligt eller kan anses lämpligt att söka göra en traktatsbestämmelse af denna egenskap gällande. Deremot har Utskottet nu yttrat, att det vore synnerligen önskligt om "ifrågavarande handlingar" — ett något sväfvande uttryck, då motionären icke närmare bestämt hvilka handlingar han åsyftat att utbekomma, — blefve inom landet tillgängliga. Enligt motionärens förslag skulle de fördelas på lämpliga ställen inom landet. Detta lär dock väl aldrig kunna komma i fråga, enär handlingarne väl icke kunna erhålla annat forvaringsrum än riksarkivet. För min del tror jag emellertid att hela den föreslagna åtgärden skulle snarare motverka än befrämja det dermed, efter all anledning, åsyftade ändamål. Innevånarne i de så kallade eröfrade provinserna Skåne, Halland och Blekinge hafva nemligen närmare väg till Köpenhamn än till Stockholm och således vida lättare att på förra stället erhålla kännedom af handlingar, som för dem kunna vara af vigt. Dessutom är det allmänt bekant att de Danska myndigheterna med största välvilja och liberalitet gå dem till mötes, hvilka der önska hemta upplysningar, och detta gäller likväl om geheimearkivet som räntekammararkivet, hvilket sednare innehåller åtskilliga äldre kamerala handlingar rörande ofvannämnde provinser; dessa handlingar äro dock sammanbundna med handlingar som röra de landskap, hvilka ännu lyda under Danmarks krona, så att ett fränskiljande ej kan ske utan våldsamt rubbning. Då det sålunda icke möter svårig-

Riksd. Prot. 1870. 1 Afjd. 1 Band.

het för någon att i Köpenhamn erhålla bestyrkta afskrifter, synes mig ej skäl förefinnas att göra en framställning, som, huru skenbart vänskaplig form man än må söka gifva åt densamma, dock alltid innebär något sårande för den regering till hvilken ett dylikt förslag afgifves. Af denna anledning samt under åberopande i öfrigt af hvad föregående talare anført, yrkar jag afslag å Andra Kammarens beslut.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels antagande af Andra Kammarens i ämnet fattade beslut och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på beslutets antagande, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

Herr Frisk: Hos Kammaren får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar, räknade från nästkommande Tisdag.

Denna anhållan bifölls.

Herr Hallenborg: Äfven jag får anhålla om ledighet under tiden mellan den 16 Mars och den 6 April.

Jemväl härtill lemnade Kammaren sitt samtycke.

Friherre Stjernblad: Jag anhåller likaledes om ledighet under 10 dagar från och med den 16 innevarande månad.

Bifölls.

Herr Meijer, Edvard: Också jag får anhålla om permission under 14 dagars tid, räknadt från den 20 i denna månad.

Bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

In fidem
O. Brakel.

Rättelser:

Sid. 319 rad. 7 uppfir. står: 100,000 R:dr läs: 10,000 R:dr
 ” 341 ” 18 ” ” kommunala ” kamerala
